

W I A D O M O S C I   P O L S K I E .

Prywatny informator periodyczny
dla uchodźstwa Polskiego.

Nr. I.

Stockholm, dnia 9 października 1940 roku.

.....Pielgrzymie Polski, byłeś bogaty! a oto cierpisz
ubóstwo i nędzę—abyś poznał co jest ubóstwo
i nędza, a gdy wrócisz do kraju abyś rzekł!
Ubodzy i nędzarze współdziedzicani moimi są.....

/Z Księgi Narodu Polskiego i Pielgrzymstwa Polskie-
go, Adama Mickiewicza./

.....

Polacy w Szwecji i w Finlandji pozbawieni są słowa Pol-
skiego. Ponieważ nie znają dobrze języka miejscowego, brak im prze-
dewszystkiem regularnej informacji o wypadkach w chwili bieżącej,
o których dostają wiadomości w najlepszym razie "z drugiej ręki", a
nieraz karnią się plotką i pogłoską. Ani liczebność Polaków przebywa-
jąca w Skandynawji, ani skromne środki, któremi rozporządza tutejsza
Polonja, nie pozwalają na wydawanie czasopisma w pełnym tego słowa
znaczeniu. Z drugiej jednak strony potrzeba stworzenia conajmniej
nianiastki prasy Polskiej o charakterze przedewszystkiem informacyj-
nym, staje się jedną z naszych najpilniejszych potrzeb kultural-
nych.

Te proste założenia skłoniły grono Polaków, zgrupowanych
w Stockholmie do wydawania Informatora, który w przewidywaniach
redakcji, wychodzić ma co tydzień. Informator narazie obejmować bę-
dzie: wiadomości o Rządzie Polskim i o Amcji / w miarę ich otrzy-
mywania, wieści z Polski z powołaniem się w miarę możliwości na
źródła, wiadomości z krajów Północnych, z których gościny korzysta-
my, wiadomości z dziedzin najbardziej ogólnych /kultura, obyczaje/,
jak i aktualnych, mogących interesować ogół Polskich uchodźców
wreszcie wiadomości ogólne w postaci omawiania aktualnych zagadnień
politycznych i gospodarczych.

Oddając w ręce czytelników pierwszy numer naszego infor-
matora, powstrzymujemy się od wygłaszania "programu" i obietnic.
Pragniemy jednak z naciskiem podkreślić, że Informator nasz mający
wyłączny cel niesienia garstce Polaków rzeczowych wiadomości w języku
Ojczystym, wolny będzie nie tylko od łatwych na emigracji "potę-
pieńczych swarów", lecz również od wszelkiej zazwyczaj jałowej po-
leniki politycznej.

Pragnąc dostosować treść Informatora jak najściślej do
istotnych potrzeb czytelników, zwracamy się do Nich wszystkich z
prośbą o nadsyłanie nam uwag i spostrzeżeń. Za każdą rzeczową kryty-
kę będziemy wdzięczni, gdyż posłuży nam ona za cenną wskazówkę w
jakim kierunku ma być Informator prowadzony t. zn. jaki dział stwo-
rzyć lub poszerzyć, a jaki zwęzić lub wogóle zarzucić.

Musimy również podkreślić, że Informator nasz nie będzie
mógł należycie się rozwinąć bez poparcia materalnego ze strony czy-
telników. To też prosimy gorąco tych z pośród Nich, którym środki na
to pozwalają, chociażby częściowo pokryć koszt, o uskutecznianie
periodycznych wpłat pod adresem Polskiego Komitetu Pomocy w Szwecji
Stockholm, Regeringsgatan 22. Tam również należy kierować wszelką
korespondencję w sprawach dotyczących Informatora.

Zarówno rozwój jak i cała przyszłość Informatora zależą
w znacznej mierze od samych czytelników.

Ostatnia wiadomość.

Radio Szwajcarskie z dnia 6 .X. b. r. donosi z Madrytu, że Ignacy
Padarewski opóścił rano Madryt pociągiem do Lisbony. Padarewski
ma zamiar po kilkudniowym pobycie w stolicy Portugalji odlecieć
samolotem do St. Zj. A. P .

-3-

R a d i o A n g i e l s k i e , dnia 25 września 1940 r.g.2I,10

L o n d y n .

Wódz Naczelny i Premier Rządu Polskiego, gen. dyw. Władysław Sikorski wygłosił przez radio przemówienie do Narodu Polskiego.

Na wstępie powiedział Premier, że dlatego tak długo nie przemawiał do Polaków, ponieważ chciał dać informacje kompletne i dokładne.

Reorganizacja Polskich sił powietrznych i lądowych jest już ukończona, stwierdził Wódz Naczelny. Pierwsze zdobyły już sobie w całym świecie rozgłos wspaniałymi wyczynami w obronie Londynu i Anglii. Drugie zajęły samodzielny i bardzo ważny odcinek wybrzeża, którego będą bronić w razie potrzeby z taką samą zaciekleścią z jaką broniły Wojska Polskie Warszawy, i z jaką walczyły na polach Francji.

Referując sytuację wojskową w Anglii Sikorski stwierdził, że lotnictwo niemieckie przez cały sierpień starało się zreorganizować obronę Wielkiej Brytanji, jednocześnie zaś siły morskie i lądowe były koncentrowane w okupowanych portach Norwegii, Holandii, Belgii i Francji, skąd miały być wysyłane na inwazję Anglii. Wszystkie te przygotowania zauważyło dowództwo Angielskie, tak, że teraz zaskoczenie już jest nie możliwe. Spostrzegłszy to, zarówno jak i niepowodzenia nalotów niemieckiego lotnictwa i jego wielkie straty, które wyniosły za okres do 15 sierpnia 4.589 maszyn i około 15 tysięcy ludzi, Hitler zdecydował się zastosować ostateczny sposób walki. Myśli on, że zapomocą bombardowania Londynu, i jego bezbronnej ludności zmusi Anglików do poddania się. Kto zna charakter Anglików, wie, że wyrzeze to skutek wręcz odwrotny, że to tylko wzmocni zajądłość oporu i jeszcze bardziej rozwścieczy opinię. Takim postępowaniem, może sobie tylko najwyżej zyskać nieprzyjaciół spośród wolnych państw świata.

W walkach lotniczych nad Anglią i Londynem Lotnictwo Polskie brało żywy udział. Szczególnie wskawił się Warszawski Dywizjon Lotniczy im. Tadeusza Kościuszki, znany powszechnie pod nazwą 303 dywizjonu. Stracił on od dnia 31 sierpnia 73 samoloty niemieckie, za ten wspaniały wyczyn Gen. Sikorski udekorował dywizjon Warszawski krzyżem Wirtuti Militari. Nasze Lotnictwo niszczyielskie bierze wraz z jednostkami brytyjskimi żywy udział w bombardowaniu okupowanych portów i baz lotniczych, oraz w wyprawach lotnictwa angielskiego na Niemcy, które sięgają po Szczecin i Lipsk.

Można obecnie stwierdzić ciągnął Premier, że próby desantu zostały sparaliżowane, a o ile nieprzyjaciel próbował by jednak szczęścia spotkał by się ze zdecydowanym oporem armii sprzymierzonych oraz I I/2 milje owej Gwardii Narodowej. Jestem pewien stwierdził Generał, że Naród Angielski nie może przegrać wojny w której tak dużą wagę mają siły moralne, które w tak wielkiej mierze posiada, w swej wierze w demokrację i jej ostateczne zwycięstwo nad totalizmem. Polska stała od początku wojny, stoi i stać będzie bez zastrzeżeń przy boku Wielkiej Brytanji, związana z nią przymierzem w którym niemożliwe jest zawarcie oddzielnego pokoju, bez uprzedniego porozumienia się Rządów. Naszym wkładem militarnym jest współpraca naszych sił lądowych, powietrznych i morskich, które są wysoko cenione przez Brytyjskie Dowództwo. Każdy przyjaciel Wielkiej Brytanji jest naszym przyjacielem, każdy jej wróg staje się naszym.

W niezłomnym przekonaniu prowadzenia wojny aż do końca utwierdza Rząd wspaniałą postawą społeczeństwa Polskiego w okupowanych terytoriach. Mamy powiedział Premier coży wciąż zwrócone na Ojczystą Ziemię, gdzie miliony Polaków mimo straszliwych prześladowań nie tracą ducha i swą wspaniałą opornością pokazują, że Polska nie czuje się pokonaną i że taką się nigdy czuć nie będzie.

Tu, na emigracji, a tembardziej w Armji, niema miejsca na jakakolwiek agitację partyjną i ktokolwiek ktoby taką propagandę uprawiał zostanie natychmiast unieszkodliwiony. Naród sam zdecyduje o swoim losie, niepotrzebni mu są partyjni rozsiewacze niesnasek.

Armia Polska w Anglii jest typowym wojskiem kadrowym, które w razie potrzeby, może się przeobrazić w wielką i potężną Armię Nowej Odrodzonej Rzeczypospolitej. W Anglii spełni ona tę samą rolę i obowiązek, który spełniła w obronie Francji, walcząc naprawdę za Polskę i jej przyszłość.

Na zakończenie przytoczył Gen. Sikorski słowa Premiera Anglii, Churchilla, wypowiedziane przez niego podczas ostatniej jego rozmowy z Polskim Szefem Rządu: "Proszę powiedzieć wszystkim Polakom jak my Anglicy jesteśmy pełni podziwu dla ich wspaniałej postawy i wytrzymałości. Słuszną nagrodą, będzie wskrzeszenie ich Niepodległości."

L o n d y n , dnia 30 września 1940 r.

Wódz Naczelny Gen. Władysław Sikorski przebywa obecnie na inspekcji polskiego odcinka obrony wybrzeża.

S. P. Z Y G M U N T G R A L I N S K I .

Bolesną wiadomość przyniosło nam radio w dniach ostatnich! Zygmunt Graliński, podsekretarz stanu w Ministerstwie Spraw Zagranicznych, zatonął wraz ze statkiem w drodze do Kanady, dokąd udawał się w misji oficjalnej.

Życie Zmarłego od najmłodszych lat było wypełnione nieustanną pracą w służbie wielkiej sprawy! Niepodległości Polskiej i demokracji. "Filarecja" i Polska Organizacja Wojskowa to etapy, które po odzyskaniu Niepodległości, poprowadzą Go do Polskiego ruchu ludowego. W ruchu tym wybija się szybko wzbudzając dla siebie podziw odwagą cywilną i całkowitem odważaniem potrzebom sprawy chłopskiej. Jako działacz ludowy jest nie tylko szermierzem interesów włościańskich. Walczy o prawa człowieka i obywatela, o ustrój prawdziwie demokratyczny który zapewniłby Polsce zwartość, spójność i siłę. W tym charakterze zyskuje sobie uznanie i całkowite zaufanie zarówno szerokich rzesz włościańskich, których jest żarliwym trybunem, jak i całą Polskiej opinii demokratycznej.

Już za czasów studiów swoich w Paryżu zwraca się ze szczególnym zainteresowaniem do zagadnień współżycia międzynarodowego przede wszystkim zaś międzynarodowej współpracy. Liga Narodów nie jest dla niego wzniosłym tylko marzeniem Wielkiego Amerykanina. W realnym układzie stosunków międzynarodowych jest, zdaniem Jego dość już warunków, które zapewnić by mogły Lidze Narodów powodzenia jej zadania jako regulatora pokojowego współżycia między narodami. Jej późniejszy kryzys i stopniowy zanik autorytetu odczuł bardzo dotkliwie.

Jako polityk Polski był zawsze zwolennikiem współpracy z Demokratiami zachodu.

Daleko od ziemi Ojczyściej zakochał swe życie. Pokryły go zimne fale oceanu Atlantyka, nie grudy ziemi Polskiej, tak gorąco kochanej. Nad mogiłą Jego nie staniemy ani dziś, oddzieleni od zwłok Jego olbrzymimi przestrzeniami, ani później, gdy dane nam będzie szcześnie wrócić do Ojczyzny. Zabraną nam został w sposób przedziwnie okrutny. I może dlatego właśnie tym trudniej jest nam pogodzić się z rzeczywistością. To co było w Nim najistotniejsze, w nas trwa i trwać będzie niezmiennie.

O K U P A C J A N I E M I E C K A .

Szkolnictwo polskie znajduje się w najfatalniejszych warunkach. W r.o. nie jest przewidziane uruchomienie ani wyższych uczelni, ani też żadnego gimnazjum i liceum. Przewidziane są dla Polaków tylko szkoły zawodowe i kursy dokształcające. Dopuszczalne jest również prowadzenie tego rodzaju szkół prywatnych. Jednak nie ukrywa się tego wcale, że gdy np. szkoły niemieckie zawodowe mają program szkół Reichu, dla szkół Polskich przewidziany jest program uproszczony.

Nauczanie historii i geografii polskiej jest z programu szkół usunięte, a prywatne nauczanie tych przedmiotów pociąga wysokie kary sądowe.

Dawne podręczniki szkół powszechnych, jako "szowinistyczne" zostały zakazane. Obecnie wydaje się dla szkół powszechnych czasopismo w języku polskim "Ster", które ma zastąpić podręczniki szkolne. Czasopismo to zawiera wiadomości o "kraju zamieszkania", geografii, nauki techniczne oraz tematy z życia codziennego. Czasowo dopłki nie będą gotowe nowe podręczniki, stanowi ono jedyną źródło nauki dla wszystkich klas. Dla niższych klas drukowany jest "Ster" dużymi literami, dla niższych normalnymi. /D.R.2/

W Warszawie tworzą się trzy dzielnice mieszkalne.

- 1/ Dla Niemców, Polaków i Żydów usuwa się z niej całkowicie.
- 2/ Dla Polaków, Żydzi, którzy obecnie tam mieszkają, mogą pozostać ale nowym zamieszkiwać nie wolno.
- 3/ Dla Żydów, Polacy którzy tam mieszkają mogą pozostać. Nowym wprowadzać się nie wolno.

Wydane zostało nowe rozporządzenie w sprawie szkół dla dzieci żydowskich. Dzieci żydowskie mogą uczęszczać tylko do szkół żydowskich, których utrzymywanie jest obowiązkiem gmin żydowskich. Szkoły uważane są jako prywatne pod nadzorem niemieckim. Uczęszczenie do szkół obowiązkowe, na podstawie prawa polskiego o przymusie szkolnym. O ile jedna gmina żydowska nie ma dość środków na utrzymanie szkoły, otwiera szkołę kilka gmin wspólnie/W.Zt.10.9/.

Na cmentarzach w gubernatorstwie wstęp do poczekałni I i II klasy jest dla Polaków wzbroniony.

W całym "Gubernatorstwie" usunięto z bibliotek pisma Mickiewicza, Sienkiewicza, Nowaczyńskiego i Zeromskiego. Grywanie utworów Chopina w lokalach publicznych oddajna jest zakazane.

Do szykan należy zaliczyć wyznaczanie osobnych godzin przyjęć w urzędach dla Polaków, Żydów i Niemców. Ogłasza to Starosta Ozorkowski./L.Zt.10.9/ oraz burmistrz m. Łęczycy. W Łęczycy również i urząd pocztowy jest czynny w osobnych godzinach dla Polaków i Żydów, a w niedzielę tylko dla Niemców/L.Zt.11.9/.

Niszczono są nawet takie ślady Polskości, jak polskie napisy na starych pocztówkach. Były one dotychczas dodrukowywane napisem niemieckim. Obecnie, np. w Bydgoszczy nawet takie nie mogą być w sprzedaży. Pocztówki z nadpisem polskim i niemieckim muszą być usunięte ze sprzedaży do dnia 30 b.m./D.R.11.9/.

W Kaliszu wprowadzono zapobiegania natychmiastowe. Chwilowo nie dotyczy to pojazdów./L.Zt.11.9.5/

Dnia 24 września 1940 r. zastępca szefa dystryktu Warszawa wydał zarządzenie na mocy którego w tramwajach miejskich wyznaczone zostały oddzielne miejsca dla Niemców/korzystających ze zwykłej taryfy/ Polaków i Żydów. Zarządzenie wchodzi w życie z dniem 27 wrześniar.b./W.Zt.25.IX.1940/.

Rozkaz szefa gestapo Himmlera, wydany z polecenia Goeringa, a głoszący by Polacy w Rzeszy nosili na pierśi fiolotową literę "P" na żółtym kwadracie wielkości 6 na 6 cm., został wydany jednocześnie z odezwą, wzywającą ludność niemiecką do otaczania pracujących w Rzeszy Polaków maksymalną nieufnością, gdyż "Polacy nie stracili nadziei na odbudowanie wielkiego Państwa z pomocą wrogich Niemcom mocarstw." Odezwą wzywa do baczności obserwowania Polskich jeńców i robotników czy nie zajmują się konspiracją, sabotażem i szpiegostwem, zalecając między innymi gospodarzom, u których Polacy pracują periustrację ich korespondencji z krajem.

Wszystko to bardzo okrutnie świadczy o duchu Polaków, nawet przebywających w niemieckiej niewoli, lub na przymusowych robotach w Rzeszy.

W Warszawie wydano surowe zarządzenia sanitarne w związku z obawą wzrostu epidemii w okresie jesiennym. Nakazano między innymi codzienną dezynfekcję ustępów, śmietników i ścieków oraz przeprowadzenia periodycznej dezynfekcji mieszkań pod osobistą odpowiedzialnością właścicieli i administratorów domów, oraz karę aresztu do 6 tygodni i grzywny do 1000 zł.

W "Gubernji" zakazano podwyższenia cen komornego, zarówno właścicielom domów, jak podnajmującym pokoje lokatorów.

Zaskługuje na uwagę niezwykle uprzywilejowanie Ukraińców w okupacji Niemieckiej. Odeszła się oni całkowitą autonomią, kulturalną i gospodarczą, posiadają szkoły średnie, zakazane na terenie "Gubernji" dla Polaków, przyczem matury tych szkół uprawniają do studiów na wyższych uczelniach w Niemczech.

W Lublinie uruchomiono ostatnio administracyjno-... tyczno kurs dla 76 Ukraińców z wyższym wykształceniem, kandydatów na stanowiska sanarządowe w Chełmszczyźnie i Bemkowszczyźnie. Przewódca Ukraińców w "Gubernji" został badocent Uniwersytetu Jagiellońskiego, Kubiłowicz, usunięty swego czasu ze stanowiska przez władze Polskie, na wydanie tendencyjnego atlasu o rozsiódleniu ludności Ukraińskiej w Polsce.

Godnym podkreślenia faktem jest przeprowadzenie przez Niemców ukrajinizacji cerkwi prawosławnej w Polsce. Na terenie "Gubernji" powstaną trzy diecezje z biskupami Ukraińcami na czele. Narazie utworzono diecezję Chełmską z biskupem teologji Iwanem Ohijenko.

Ukraińcy odwzajemniają się Niemcom gorliwą lojalnością, dobrowolnymi kwestami na Niemiecki Czerwony Krzyż, zbiórką starego metalu dla niemieckiego przemysłu wojennego i.t.p.

Stosunki Niemiecko - Ukraińskie w "Gubernji" należy rozpatrywać w świetle dalszego rozwoju stosunków pomiędzy Berlinem a Moskwą.

O K U P A C J A R O S Y J S K A .

Zasadniczą cechą okupacji Sowieckiej jest rusyfikacja narodowa sprzeczna z teoretycznymi podstawami Sowieckiej polityki narodowościowej. Wszystkie wyższe stanowiska administracyjne, partyjne i gospodarcze są obsadzone we Lwowie i Białymstoku przez rdzennych Rosjan/Wielkorusów/. To samo dotyczy kolejnictwa. Nawet w świeżo uruchomionej operze Ukraińskiej we Lwowie stanowiska reżysera, dyrygenta i dekoratora powierzono Rosjanom.

Na Uniwersytet Lwowski dopuszczono w r.b. jedynie 20% Polaków i 30% miejscowych Ukraińców, na resztę wakansów sprowadzono z Rosji, Rosjan i Żydów. Przy wstępowaniu na Uniwersytet Wileński wymagane są referencje miejscowego "Konsomoku", co w praktyce wyklucza możliwość studiów dla młodzieży Polskiej, niemal bez wyjątków usposobionej wrogo do komunizmu.

Do uzdrowisk w Małopolsce wschodniej kierowano w tegorocznym sezonie, niemal wyłącznie, kuracjuszy z Moskwy i Leningradu.

Na Wołyniu i w Małopolsce, pozbawionych elementu wielkorusyjskiego funkcjonują 63 szkoły rosyjskie, z czego dwie we Lwowie.

W i e ś c i z W i l e Ń s z c z y Ń n y .

Na Wileńszczyźnie, jak zresztą w całej Litwie, wprowadzono nacjonalizację przedsiębiorstw przemysłowych zatrudniających ponad 20 robotników, a w przedsiębiorstwach o napędzie mechanicznym ponad 10 robotników. Znacjonalizowano ziemię, ogłaszając ją własnością państwa Sowieckiego. Ziemię rozdaje się również małorolnym do wysokości 10 ha. Znacjonalizowano wielki handel, mianując komisarzy dla wszystkich wielkich zakładów handlowych. Koronne płaci się od metra kwadratowego. Ze śródmieścia Wilna wyrzuca się lokatorów z większych i średnich mieszkań. Wprowadzono metrykę cywilne Sowieckie i prawo małżeńskie. Rosyjskie kodeksy cywilny i karny tłómaczy się na język Litewski. Prasa została zgłajszaltowana. Od 21 sierpnia r.b. ukazują się dwa pisma w języku Polskim, Prawda Wileńska i Prawda Komsomolska. Ponadto wychodzą w języku Litewskim Wilnius Balsas w języku rosyjskim Nowaja Żyżn i w języku "Jewrejskim"/słowo "żyd" "żydowski", są zakazane jako pogardliwe/, Wilner Emes.

Teatr Polski wyrugowano z dotychczasowej siedziby na Pohulance do sali kina "Helios".

W obawie przed ujawnieniem Polskiego charakteru Wilna zaniechano przeprowadzenia poprzednio zapowiedzianego plebiscytu szkolnego. Na Uniwersytecie Wileńskim wykłady odbywają się w języku Litewskim. Żaden profesor Polak nie został dotąd zaangażowany. Pod pozorem zwalczania Polskiego nacjonalizmu i szowinizmu odbywa się ucisk żywiołu Polskiego, przez Litewskie elementy nacjonalistyczne, osłaniające się frazeologją komunistyczną. Represje wobec Polaków nie ustają. Prezydent Republiki, Paleckis, zapowiedział represje wobec tych w Wilnie, którzy będą ignorowali język Państwowy. Aresztuje się b. wojskowych oraz działaczy społecznych polskich i litewskich.

Wyjazd z Litwy jest bardzo utrudniony spowodu konieczności uzyskania wizy wyjazdowej od władz Sowieckich.

K R O N I K A I I W O J N Y .

- za miesiąc w r z e s i e c .
1. Układ Anglo-Amerykański. Anglia wydzierżawia Stanom Zjednoczonym bazy morskie na lat 99 wzamian za 50 kontrtorpedowców.
4. Stoperdowanie niemieckiego transportowca pojemności 12000 ton w drodze z Bangi do Norwegji.
5. Gen. Antonescu nadawany wódcen Narodu Rumuńskiego. Angielski Minister Spraw Zagranicznych, Halifax, powtarza

gwarancje wobec Grecji.

- 6 Abdykacja Króla Karola. Michał Królem. Były Król opuszcza Rumunję.
- 7 Układ w Krajowie podpisany między Rumunją a Bułgarią. Rumunja oddaje południową część Dobrudży.
- Aresztowanie w Francji Deladier, Reynaud, Mandel i Gamelin.
- II Jednostki Francuskiej floty wojennej mijają Gibraltar w kierunku zachodnim.
- Rozpoczęcie Włoskiej ofensywy w Egipcie.
- 14 Stany Zjednoczone uchwalają powszechną służbę wojskową.
- 15 Aresztowanie b. Premjera Francuskiego, Bluma. Wybory w Szwecji do drugiej Izby. Podział mandatów: prawica 42/-2/, partja chłopska 28/-8/, liberalna 23 /-4/, socjal demokraci 134 /-22/, skrajni socjaliści 0/-6/, komuniści 3/-2/. Udział 76 %.
- 16 Willke wygłasza nową anty niemiecką, nazywając Roosevelta "ojcem Monachjum". Hiszpański Minister Spraw Wewnętrznych, Suner, przybywa do Berlina.
- 18 Ribbentrop udaje się do Rzymu.
- 19 Ofensywa Włoska w Egipcie wstrzymana artylerją okrętów angielskich.
- 22 Propaganda niemiecka atakuje Grecję. Storpedowanie bez ostrzeżenia angielskiego statku ewakuacyjnego w drodze do Kanady. Zatonął Dr. Zygmunt Graliński, podsekretarz stanu w M.S.Z.
- 23 Wyprawa Gen. de Gaulle do Dakaru. Szwajcarja odpiera żądania niemieckie ograniczenia wolności prasy. Ładowania wojsk Japońskich w Indo-Chinach. Dwu godzinny opór Francuzów. Na skutek interwencji Hitlera, Rząd Francuski oddaje Japończykom bazy morskie i lotnicze w Indo-Chinach i zezwala na przemarsz wojsk.
- 24 Odwrót Gen. de Gaulle i jednostek floty Angielskiej z pod Dakar'u. Stany Zjednoczone wysyłają okręty wojenne do Syngapore. Samoloty Francuskie atakują Gibraltar.
- 25 Namiestnik niemiecki Terboven w Oslo ogłasza detronizację Króla Haakona i mianuje nowy Rząd Norweski. W Danji wielkie demonstracje na rzecz Króla z racji 70 rocznicy urodzin.
- 26 Stany Zjednoczone ogłaszają zakaz eksportu złomu, benzyny i smarów do Japonji. Francuskie i Angielskie komentarze stwierdzają, że wyprawa pod Dakar nie powoduje stanu wojennego między temi krajami.
- 27 Podpisanie w Berlinie aljansu Niemiecko- Włosko- Japońskiego.
- 28 Rząd Chiński wydaje rozkaz swoim wojskom, przekroczenia granicy Franc. Indo-Chin.
- 30 Wojska Syjamu przekroczyły granicę Franc. Indo-Chin. Zarządzono ewakuację dzieci z Berlina. W ciągu całego miesiąca walki powietrzne nad Anglią, Niemcami i okupowanymi krajami zachodnimi. Wzajemne bombardowanie miast i bombardowanie przez Anglików Niemieckich baz inwazyjnych. Radio Angielskie ocenia wysokość strat niemieckiej armji, zaokrętowanej w portach Francuskich na 50 - 60 tysięcy ludzi.

K R O N I K A G O S P O D A R C Z A .

S z w e c j a .

W dniu 7 września b.r. podpisane zostały układy dotyczące obrotów towarowych Szwecji ze Związkiem Sowieckim, Finlandją oraz okupowanymi obszarami Holandji i Belgji.

U k ł a d Szweco-Sowiecki reguluje wzajemny obrót towarowy oraz płatności z niego wynikające. Przewiduje jednocześnie specjalny kredyt ze strony Szwecji dla Związku Sowieckiego.

Na pierwszy rok obowiązywania porozumienia przewidziana została wymiana towarowa na ogólną kwotę 150 milionów kr. szw.

po 75 milionów w każdym kierunku /import-eksport/. Jeśli jednak uwzględnić dostawy kredytowe ze strony Szwecji, wówczas eksport jej do Z.S.S.R. wyniesie w pierwszym roku porozumienia ponad 100 milionów kor.szw./w r.1938- 12 milionów/. Związek Sowiecki ma otrzymać ze Szwecji przede wszystkim sprzęt kolejowy, maszyny, stal oraz łożyska kulkowe. Import Z.S.S.R.do Szwecji obejmuje przetwory ropy naftowej, rudę, zboże, futra i inne towary. Kredyt towarowy dla Związku Sowieckiego wynosi 100 milionów kor.szw. na przeciąg lat pięć - z oprecentowaniem po 4 1/2 % rocznie.

U k ł a d Szweco-Fiński, reguluje wzajemny obrót towarowy i płatniczy, obowiązuje sześć miesięcy poczynając od I.IX. b.r.Przewidywana wartość eksportu Szweckiego ma wynosić 50 milionów koron Szwedzkich.Strona Szwedka w celu okazania pomocy Finlandji przy odbudowie kraju, przyznała oddzielny kredyt w wysokości 25 milionów kor.szw.

Obrót towarowy z okupowanymi obszarami Holandji i Belgji został wznowiony na podstawie porozumienia zawartego pomiędzy Komisjami Szwedką i Niemiecką.Rozrachunek następować będzie za pośrednictwem Niemieckiego instytutu clearingowego w Berlinie.

J E S T E S M Y W S Z W E C J I .

Jesteśmy w Szwecji.Przybyliśmy tu oderwani od Ziemi Ojczystej, od naszych warsztatów normalnej pracy, od ognisk rodzinnych. Jesteśmy tu, jak na jednym z etapów tułaczki, której kresu nikt narażnie nie może przewidzieć. Jedno jest pewne.Etap ten musi się kiedyś skończyć i że wrócimy do domu.

Okres pobytu w Szwecji nie powinien pozostać jakąś pustką w naszym życiu. Z pobytu tego musimy wrócić do domu duchowo bogatsi.Udzielił nam gościny kraj osobliwy.Wyspa pokoju w morzu rozszalałych namiętności i egoizmów ludzkich, kraj zasobny, pracowity, o starej i wielkiej kulturze. Warto, byśmy bacznie obserwowali życie tego kraju, byśmy, obserwując, wyciągali pożyteczne i właściwe wnioski.

Jesteśmy w kraju osobliwym, w kraju, gdzie "demokracja" nie jest ani pozbawionym treści hasłem wyborczym, ani szyderstwem w ustach propagandy totalistycznej, lecz najistotniejszą treścią życia codziennego.Obszerwujmy tę prawdziwą, bo w życie wcieloną demokrację i ...uczmy się.Uczmy się zasad prawdziwej równości i postępu obok głębokiego kultu tradycji.Obszerwujmy warunki życia i pracy robotnika szwedzkiego, najbogatszego chyba robotnika w Europie, obserwujmy stosunki pracodawcy do pracowników...Na wzorach niedawno odbytych wyborów w Szwecji uczmy się rycerskości w stosunku do przeciwnika politycznego, uczmy się uczciwych i kulturalnych metod walki stronnictw, uczmy się poszanowania godności ludzkiej...

Jesteśmy w Szwecji, korzystajmy z tego, patrzmy uważnie i raz jeszcze... uczmy się.

Ale to nie wszystko. Jesteśmy w Szwecji, w kraju, który nas przygarnął gościnnie.Mamy dach nad głową, ciepły kąt i kawałek chleba.Jesteśmy więc w stokrotnie szczęśliwszym położeniu od wielu setek tysięcy rodaków naszych, którzy głodują, a nieraz dosłownie dachu nad głową nie mają.To przeświadczenie niechaj nakłada na nas szczególnie obowiązek cirpliwego, spokojnego, pełnego godności trwania. Jeszcze jedno.Jesteśmy w kraju kulturalnym i gościnnym. Udzielonej serdecznej gościny nie wolno nam nadużyć.Pamiętajmy że jesteśmy garstką i że w tej garstce każdy Polak reprezentuje wielką rzecz, Polskę.... Jeden nieprzemysłany czyn z naszej strony, ba, jedno nieostrożnie wypowiedziane słowo, może rzucić cień, a nawet planę na dobre imię Polaka i więcej nam przynieść szkody, niż najbardziej złośliwa propaganda naszych wrogów.

O tem musimy pamiętać dosłownie na każdym kroku.

Najbliższe nabożeństwo polskie odbędzie się dnia 20 b.m. w kaplicy na Willagatan.